

מנהגים והנהגות לבית הכנסת קהל עדת יראים מנהגי חודש מרחשון

שבת פרשת וירא (ט"ו, י"ז, י"ח, כ' חשון)

שחרית: אין אומרים היוצרות באמצע ברכות קריאת שמע אלא לאחר התפילה*.
אחר חזרת הש"ץ שחרית וקדיש שלם אומרים יוצרות לפרשת וירא. שיר של
יום*. קדיש יתום.

* ברוב סידורי אשכנז נדפס שיר של יום אחר תפילת מוסף.

● יוצרות לפרשת וירא: לכאורה אין אומרים 'אור עולם'. אהבה: 'שגנו לשונם'.
* בבית הכנסת עדת ישראל 'שיפשוהל' (וברוב קהילות אשכנז באירופא) אמרו היוצרות בתוך ברכות קריאת
שמע.

הפטרה: 'ואשה אחת' (מלכים ב ד:א - לז).

מברכים בה"ב: אומרים 'מי שברך' למתענים תענית בה"ב. קודם מוסף, אחר
שהחזן מסיים 'אשרי', כשהספר תורה בידו אומר החזן 'מי שברך' למתענים
תענית בה"ב. הקהל עונה 'אמן' [אפילו מי שאין בדעתו להתענות]. אחר כך
אומר 'יהללו' וכו'. אם יש 'שוהל פירעון' [חתן בתוך שבוע לחתנתו] [?? ויש אומרים
שהוא חתן שמזמרים עליו שבת לפני חתנתו] או ברית מילה אז מברכים בה"ב במנחה.

תענית בה"ב אחר סוכות

שני קמא (י"ז, י"ט, כ', כ"ב חשון)

חמישי (כ', כ"ב, כ"ג, כ"ה חשון)

שני בתרא (כ"ד, כ"ו, כ"ז, כ"ט חשון)

זמנה: יום שני וחמישי ושני הראשון אחר ששה עשר במרחשון הוא יום סליחות
ותענית. התענית מתחיל מעלות השחר עד בערך 45-50 דקות אחר השקיעה.

מברכים בה"ב: בשבת שלפניו [שהוא לעולם פרשת וירא] אומרים 'מי שברך'
למתענים תענית בה"ב. עיין לעיל בשבת פרשת וירא.

תענית: יש נוהגין להתענות. אין צריכין לקבל תענית אם ענה 'אמן' על 'מי שברך'
למתענים תענית בה"ב. לכאורה, אם לא שמע 'מי שברך' לבה"ב ולא ענה 'אמן' בשבת ורוצה
להתענות יש לקבל תענית במנחה שלפניו קודם 'היו רצון'. 'מי שאינו יכול להתענות יש
אותו בממון [היה ח"י פעמים ח"י סענט]?? לברר [לכאורה הוא ק"ו משובב"ם ת"ת].

שחרית: מתפללים שחרית כרגיל ומוסיפים סליחות בחזרת הש"ץ [אפילו אין שם
עשרה שמתענים]. [במנין ראשון] כשאר פנאי אומרים סליחות קודם שחרית.

מנהגים והנהגות לבית הכנסת קהל עדת יראים מנהגי חודש מרחשון

אין החזן אומר 'עננו' ואין קוראים 'ויחל' [אפילו יש שם עשרה מתענים]. אין אומרים 'אבינו מלכנו'. אומרים 'תחנון' וכו', כרגיל.

מנחה: החזן מתעטף בטלית [כמו בכל תפלת מנחה]. אם יש שם עשרה מתענים, אז אחר אשרי וחצי קדיש, קריאת התורה. אומרים בשמונה עשרה 'עננו' ב'שמע קולנו'. אומרים 'שים שלום'. אומרים 'רבון כל העולמים גלוי וידוע' לפני 'היו לרצון'. החזן אומר 'עננו' קודם ברכת 'רפאנו', הנוסח בסוף 'עננו' לחזן הוא 'ברוך אתה יי העונה בעת צרה'. 'אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו'. 'שים שלום'. אין אומרים 'אבינו מלכנו'. אומרים 'תחנון' וכו', כרגיל.

יום כיפור קטן: כשחל תענית שני בתרא ביום כ"ז או כ"ט מרחשון אז הוא יום כיפור קטן [מוקדם]. אומרים סדר יום כיפור קטן במנחה. אם הוא ערב ראש חודש אין אומרים 'תחנון' במנחה.

קריאת התורה: בשחרית: קוראים שלשה בפרשת השבוע כרגיל. אין קוראים 'ויחל', אפילו יש שם עשרה מתענים. במנחה: קוראים שלשה [שמתענים] ב'ויחל' (שמות לב, יא-יד; לג, א-י). קוראים בניגון מיוחד. לפני 'שוב מחרון אפך' מפסיק הבעל קורא והקהל אומר עד סוף פסוק בקול, והבעל קורא [והעולה] ממשיכים 'שוב מחרון אפך'. וכן לפני 'יי אל', הקהל עומד, והבעל קורא מפסיק, והקהל אומר עד 'וחטאה ונקה' בקול, והבעל קורא [והעולה] ממשיכים 'יי אל'. וכן ב'וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו' מפסיק הבעל קורא והקהל אומר בקול, והבעל קורא [והעולה] ממשיכים 'וסלחת'. אין אומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. הפטרה 'דרשו' (ישעיה נה, ו-נו, ח), ברכת הפטרה עד 'מגן דוד'. יהללו. חצי קדיש.

טלית: הבעל קורא מתעטף בטלית. המוציא והמכניס, העולים, המגביה, הגולל וכל הגבאים העומדים ליד התורה לובשים טלית. אין מסירים הטלית עד לאחר קדושה.

סדר סליחות

נוסח: נוסח הסליחות הוא נוסח הונגריה ביהם ומערהרין (ולא נוסח אשכנז או ליטא).

סליחות: החזן מתחיל חזרת הש"ץ כרגיל עד 'סלח לנו אבינו כי חטאנו מחל לנו מלכנו כי פשענו'. אחר כך מתחיל החזן והקהל 'סלח לנו אבינו כי ברוב'. 'אל ארך אפים'. 'ג מדות. חזן, 'סלח נא לעון', קהל, 'ויאמר יי'. סליחה ראשון. 'אל מלך יושב'. 'ג מדות. סליחה שני. 'אל מלך יושב'. 'ג מדות. פזמון, בנוסח

מנהגים והנהגות לבית הכנסת קהל עדת יראים מנהגי חודש מרחשון

הידוע, חרוז ראשון, חזן ואחר כך קהל, והשאר, קהל ואחר כך חזן, ולבסוף חוזרים קהל ואחר כך חזן על חרוז ראשון. 'אל מלך יושב'. י"ג מדות. 'זכור רחמך'. 'שמע קולנו', חזן ואחר כך קהל, רק לשני פסוקים, 'שמע' ו'השבינו', אין פותחים הארון. וידוי [רק פעם אחת]. אין אומרים 'הרשענו*'. 'משיח צדקך' עד 'הרחמים והסליחות'. אין אומרים 'אל רחום שמך' וכו'. החזן גומר 'ואל יעכב חטא ועון את תפלתנו סלח ומחל לכל עוונותינו, כי אל טוב וסלח אתה ברוך אתה יי חנון המרבה לסלוח'. החזן ממשיך 'ראה בעננו' וכו' כרגיל.
*בסידורים הנפוץ נדפס 'הרשענו' כאן, והוא על פי מנהג פולין.

אלהינו ואלהי אבותינו: בתחילת כל סליחה אומרים 'אלהינו ואלהי אבותינו', חוץ אם הסליחה מתחיל ב'אלהים'.

קודם שחרית: אם אומרים סליחות קודם 'שחרית', יש נוהגים לומר 'אשרי' וחצי קדיש קודם הסליחות, ויש גם קדיש שלם אחריו. [לכאורה, אפילו אם אומרים סליחות קודם או אחר 'שמונה עשרה' אין מוסיפים 'אל רחום שמך' וכו'].

ברית: כשיש ברית מילה [או חתן] אומרים סליחות. אין מוסיפים פזמון 'זכור ברית' [מוסיפים אותו רק בערב ראש השנה, עשרת ימי תשובה, יום כיפור והושענא רבה].

- סליחות לשני קמא: סליחה ראשון: 'אלהינו ואלהי אבותינו', 'ישראל עמך'. סליחה שני: 'אלהים בישראל'. פזמון: 'מלאכי רחמים'.
- סליחות לחמישי: סליחה ראשון: 'אלהינו ואלהי אבותינו', 'תענית צבור'. סליחה שני: 'אלהינו ואלהי אבותינו', 'אנשי אמנה'. פזמון: 'ישראל נושע'.
- סליחות לשני בתרא: סליחה ראשון: 'אלהינו ואלהי אבותינו', 'אפפנונו מים'. סליחה שני: 'אלהינו ואלהי אבותינו', 'אזון תחן'. פזמון: 'יי יי'.

מנהגי יראים

מנהגים והנהגות
לבית הכנסת קהל עדת יראים

חלק שני

כמו שניהגו בקהל עדת ישראל 'שיפפשוהל'
בויען וברוב קהלות 'אויבערלאנד'
שמיסודים על פי מנהגי פרעשבורג
שמיוסד על פי מנהגי פראג
שנתקנו ע"י הראשונים ובעלי תוספות
באוסטריה בעהמען מעהרן אונגארן ואשכנז